herpy

ŻABY

ropucha olbrzymia

Rhinella marina

Rhinella marina to jedna z największych ropuch świata: masywna, brodawkowata i nocna ropucha z północnej części Ameryki Południowej, która osiąga 10-24 cm i zjada niemal wszystko, co zdoła połknąć. Może żyć 10-15 lat i jest odporna, ale gruczoły za oczami zawierają silną truciznę, niebezpieczną dla zwierząt domowych. Gatunek jest ponadto znany jako inwazyjny, dlatego zwierzęcia nigdy nie wolno wypuszczać na wolność.

Rodzina: Bufonidae Nazwa angielska: Cane Toad Dawna nazwa: *Bufo marinus; Chaunus marinus*

Silne toksyny skórne

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**10-24 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**10-15 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Sawanna i las deszczowy**
Toksyny skórne	**Silne** Unikaj kontaktu ze skórą i dokładnie umyj ręce po pracy w terrarium
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**23-28 °C**
Temperatura w nocy	**20-22 °C**
Wilgotność	**60-70%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady, kręgowce i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**W wodzie**
Liczba jaj w zniesieniu	**8 000-35 000**
Czas do wyklucia	**1-7 dni**
Okres larwalny	**12-60 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i inne kijanki**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Rhinella marina to duża, szeroka ropucha o suchej, brodawkowatej skórze. Ubarwienie waha się od szarego i żółtawego po czerwonobrązowe i oliwkowobrązowe ze zmiennym wzorem, a brzuch jest kremowy z czarnymi lub brązowymi plamami. Źrenice są poziome, a tęczówka złocista. Od oczu wzdłuż pyska biegną wyraźne listwy kostne, a za każdym okiem znajduje się duży gruczoł przyuszny. Palce kończyn przednich nie mają błony pławnej, natomiast palce kończyn tylnych mają niewielką błonę u nasady. Osobniki młode są gładkie i ciemne, niektóre z czerwonawym odcieniem, i nie mają jeszcze dużych gruczołów.

Gatunek uchodzi za największego przedstawiciela rodziny ropuchowatych. Większość dorosłych osobników mierzy 10-15 cm od pyska do kloaki, a największe zmierzone zwierzę miało 24 cm. Samice są wyraźnie większe od samców, a zwierzęta z gęstych populacji pozostają mniejsze niż te z obszarów, gdzie osobników jest niewiele. *R. marina* została opisana przez Linneusza w 1758 roku jako *Rana marina* i przez wiele lat nosiła nazwę *Bufo marinus*. Od 2007 roku należy do rodzaju *Rhinella*. Epitet gatunkowy marina oznacza "należąca do morza" i wynika z nieporozumienia: Linneusz oparł się na starszej ilustracji, której autor sądził, że ropucha żyje zarówno na lądzie, jak i w morzu.

Od 2016 roku populacje z Ameryki Środkowej, Meksyku i północno-zachodniej części Ameryki Południowej często uznaje się za odrębny gatunek, *Rhinella horribilis*. Nazwa *R. marina* odnosi się wtedy tylko do zwierząt żyjących na wschód od Andów. Starsza literatura i wiele zwierząt w handlu nie rozróżnia tych dwóch gatunków, a hodowla jest taka sama.

Trucizna to najważniejsza rzecz, którą trzeba wiedzieć o tym gatunku. Gruczoły przyuszne i inne gruczoły na grzbiecie wytwarzają bufotoksyny, a gdy zwierzę czuje się zagrożone, wyciska mlecznobiałą, lepką wydzielinę. Substancje te działają przede wszystkim na serce. Psy łatwo ulegają zatruciu, gdy liżą lub gryzą ropuchę, a zatrucie może być śmiertelne. Ludzie umierali po zjedzeniu ropuch, natomiast kontakt ze skórą przy zwykłym trzymaniu powoduje głównie podrażnienie, zwłaszcza jeśli trucizna dostanie się do oczu lub ust. Gatunek sam wytwarza truciznę, w przeciwieństwie do drzewołazów, które pozyskują ją z pożywienia, więc zwierzęta z hodowli są równie toksyczne jak dzikie. Toksyczność skóry określono więc jako silną. Spokojna ropucha rzadko wydziela truciznę, ale gruczoły są stale wypełnione. Trzymaj psy i koty z daleka, nie dotykaj zwierzęcia gołymi rękami, nigdy nie dotykaj oczu, ust ani nosa po kontakcie i zawsze myj potem ręce. Toksyczne są również jaja i kijanki.

R. marina to najszerzej rozprzestrzeniony introdukowany płaz na świecie. Wypuszczono ją w celu zwalczania szkodników trzciny cukrowej, a dziś jest poważną plagą w wielu miejscach, m.in. w Australii, na wyspach Pacyfiku i na Karaibach. Zjada i wypiera rodzime płazy, a drapieżniki, które nie znają jej trucizny, giną od niej. Nigdy nie wypuszczaj zwierzęcia na wolność, nawet przypadkiem.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

Występowanie i środowisko

W wąskim ujęciu *Rhinella marina* występuje na wschód od Andów w Ameryce Południowej: w Kolumbii i Wenezueli na wschód od Andów, na Trynidadzie, w Gujanie, Surinamie i Gujanie Francuskiej, a dalej na południe przez Amazonię w Ekwadorze, Peru i Brazylii aż po Boliwię i środkową Brazylię. Populacje od południowego Teksasu przez Meksyk i Amerykę Środkową po północno-zachodnią część Ameryki Południowej uznaje się obecnie często za *Rhinella horribilis* i nie zostały ujęte na mapie. W dawnym, szerokim ujęciu gatunek zajmuje cały obszar od doliny Rio Grande w Teksasie po środkową Amazonię i południowo-wschodnie Peru.

Poza pierwotnym zasięgiem gatunek został introdukowany w wielu miejscach: na Karaibach, Florydzie, Hawajach i innych wyspach Pacyfiku, na Filipinach, w Japonii, na Nowej Gwinei, a zwłaszcza w północnej i wschodniej Australii. Nie jest w pełni wyjaśnione, od którego z dwóch gatunków pochodzą poszczególne introdukowane populacje. Populacje introdukowane nie zostały ujęte na mapie. W Australii zagęszczenie jest znacznie wyższe niż w ojczyźnie gatunku: w Ameryce Południowej zmierzono je na 1-2 % zagęszczenia australijskiego.

> **Naturalny zasięg:** Kolumbia, Wenezuela, Trynidad i Tobago, Gujana, Surinam, Gujana Francuska, Brazylia, Ekwador, Peru i Boliwia.

ŚRODOWISKO

Gatunek występuje zarówno w wilgotnych, jak i półsuchych regionach: w lasach w pobliżu wody, na skrajach lasów, na otwartych terenach trawiastych i w zaroślach. Dobrze radzi sobie także w krajobrazie przekształconym przez człowieka, np. w ogrodach, na polach i w rowach. Prowadzi przede wszystkim lądowy tryb życia, a do wody udaje się tylko w celu rozrodu.

Ropucha jest aktywna nocą, a w dzień ukrywa się w norach, pod kamieniami i w liściach. Nocą poluje na dnie lasu i wzdłuż dróg, gdzie owady gromadzą się wokół światła. Znosi dużą utratę wody, niektóre osobniki ponad połowę wody w organizmie, a w chłodnych lub suchych okresach leży nieaktywna w płytkich kryjówkach pod osłoną. Krytyczną górną granicę temperatury oszacowano na 40-42 °C, a dolną na około 10-15 °C, jednak granice te przesuwają się w zależności od lokalnego klimatu. W tropikach gatunek rozmnaża się niemal przez cały rok, w regionach subtropikalnych tylko w ciepłej porze deszczowej.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Mały samiec poradzi sobie w mniejszym, ale samice dorastają do największych rozmiarów. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość. Szkło jest lepsze niż drewno, bo oddaje ciepło, a drewniane terrarium łatwo się przegrzewa. Można też użyć dużego plastikowego pojemnika z siatką w pokrywie.

Podłoże to włókno kokosowe, torf lub nienawożona ziemia zmieszana z wilgotnym mchem i kawałkami kory w warstwie 5-10 cm, aby zwierzę mogło się zakopać. Wilgotny ręcznik papierowy można stosować jako podłoże tymczasowe, ale trzeba go często wymieniać. Zapewnij dobre kryjówki, np. połówki doniczek, korę, korek i rośliny. Ropucha dużo je i mocno brudzi, dlatego odchody usuwa się codziennie, a całe podłoże wymienia co dwa do czterech tygodni. Pokrywa musi być dobrze zamocowana: *R. marina* jest silna i w żadnym wypadku nie może uciec.

TEMPERATURA

W dzień temperatura w terrarium powinna wynosić około 23-26 °C i nigdy nie przekraczać 28 °C, a nocą może spadać do 20-22 °C. Najbezpieczniejszym rozwiązaniem jest mata grzewcza sterowana termostatem, umieszczona na boku terrarium, która daje niewielką różnicę między stroną ciepłą a chłodną. Żarówki są zwykle zbędne i łatwo przegrzewają terrarium. Jeśli temperatura długo utrzymuje się powyżej 28 °C, zwierzę się stresuje i wysycha.

Nagły spadek temperatury może sprawić, że ropucha się zakopie i utworzy kokon ze starej skóry, aby zatrzymać wilgoć. Nie przeszkadzaj jej i nie karm jej, ale zapewnij w pobliżu odchlorowaną wodę i stopniowo, w ciągu kilku dni, podnoś temperaturę i wilgotność.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić około 60-70 %. Podłoże utrzymuje się wilgotne, ale nie mokre, a terrarium zrasza się odchlorowaną wodą kilka razy dziennie, aby ropucha mogła pobierać wodę przez skórę brzucha. Mierz wilgotność higrometrem i zapewnij wentylację, aby powietrze nie stało w miejscu. Gdy jest zbyt sucho, zwierzę zakopuje się i przechodzi w stan spoczynku.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Ropucha musi zawsze mieć dużą, stabilną miskę z wodą, w której może siedzieć i w której woda sięga najwyżej do pyska, aby się nie utopiła. Miska służy do picia, kąpieli i wypróżniania, więc woda szybko się brudzi i trzeba ją wymieniać codziennie. Używaj wody z kranu uzdatnionej przeciw chlorowi i chloraminie, a miskę czyść bez mydła i silnych środków, ponieważ płazy wchłaniają substancje przez skórę.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny nocą i unika bezpośredniego słońca, więc nie potrzebuje silnego światła. UVB jest opcjonalne: w naturze zwierzę otrzymuje trochę UVB w półcieniu, ale pokarm z wapniem i D3 pokrywa zapotrzebowanie. Jeśli zdecydujesz się na UVB, użyj słabej świetlówki (strefa Fergusona 1) nad częścią terrarium, aby ropucha mogła schronić się w cieniu. Jeśli z niego zrezygnujesz, wapń i D3 w pokarmie są tym ważniejsze. Utrzymuj 12 godzin światła i 12 godzin ciemności, stosując źródło światła, które wydziela jak najmniej ciepła.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

R. marina jest drapieżnikiem i zjada niemal wszystko, co zmieści się w pysku, zarówno żywe, jak i martwe. W terrarium dobrym pokarmem podstawowym są świerszcze i szarańcza, a dżdżownice, mączniki, zofobasy, larwy barciaka, jedwabniki i larwy zawisaka zapewniają urozmaicenie. Małą mysz można podawać najwyżej raz w tygodniu, a karmę dla psów i kotów tylko jako rzadki przysmak, bo tłusty pokarm prowadzi do otyłości. Owady karmowe należy przed podaniem dobrze odżywić i muszą być mniejsze niż głowa ropuchy.

Posypuj pokarm wapniem i D3 co najmniej raz w tygodniu u dorosłych i dwa do trzech razy w tygodniu u młodych zwierząt, a regularnie podawaj też preparat multiwitaminowy. Jak często i ile należy karmić, nie zostało dokładnie udokumentowane: młode zwierzęta karmi się częściej niż dorosłe, a najlepszym wyznacznikiem jest kondycja. Używaj długiej pęsety, aby palce nie przypominały pokarmu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Ropucha jest spokojna i przez większość dnia pozostaje ukryta. Nocą staje się aktywna i porusza się krótkimi, szybkimi skokami. Gdy czuje się zagrożona, nadyma się, unosi ciało i może wydzielać truciznę z gruczołów za oczami. Gatunek żyje samotnie i najlepiej trzymać go pojedynczo, również dlatego, że zjada mniejsze osobniki własnego gatunku.

Ropucha toleruje branie do ręki, ale nie jest to ani konieczne, ani wskazane. Gdy trzeba ją przenieść podczas sprzątania, używaj rękawiczek nitrylowych lub pojemnika, trzymaj ręce z dala od twarzy i myj je potem. Rękawiczki chronią też skórę zwierzęcia przed tłuszczem oraz resztkami mydła i kremu na dłoniach. Trzymaj terrarium poza zasięgiem dzieci i zwierząt domowych. W okresie rozrodu samiec nawołuje długim, terkoczącym głosem. Ropucha regularnie przechodzi linienie i zazwyczaj zjada potem starą skórę.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice są wyraźnie większe od samców i tylko samce nawołują. W naturze samice mogą składać jaja od drugiego roku życia, a wielkość w momencie osiągnięcia dojrzałości płciowej różni się w zależności od miejsca: samice na Nowej Gwinei dojrzewają przy 7-8 cm, samice w Panamie przy 9-10 cm. Kiedy zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w niewoli, nie zostało udokumentowane.

GODY I KOPULACJA

W naturze samce gromadzą się przy wodzie stojącej lub wolno płynącej i nawołują, a zarówno samiec, jak i samica mogą w jednym sezonie łączyć się z kilkoma partnerami. Zdrowa para trzymana razem w dobrych warunkach może się rozmnożyć bez specjalnych zabiegów. Dlatego dobrze się zastanów, zanim połączysz zwierzęta: jedno zniesienie liczy tysiące jaj, trudno znaleźć nowych właścicieli dla młodych, a wypuszczenie ich nigdy nie wchodzi w grę.

JAJA I KIJANKI

Samica składa jaja w długich galaretowatych sznurach, które mogą osiągać do 20 m długości, w wodzie stojącej, gdzie owijają się wokół kamieni, gałęzi i roślin wodnych. Jedno zniesienie liczy 8 000-35 000 jaj. Jaja są czarne i mają 1,7-2,0 mm średnicy. Nie ma opieki nad potomstwem. Zarówno jaja, jak i kijanki są toksyczne. Kijanki są małe i jednolicie czarne, osiągają 10-25 mm długości i gromadzą się w dużych ławicach przy dnie. Zjadają glony i pokarm roślinny, a także siebie nawzajem. Odchów kijanek w niewoli nie został udokumentowany.

METAMORFOZA

Szybkość wyklucia zależy od temperatury: najczęściej następuje w ciągu dwóch dób, ale może trwać od 14 godzin do tygodnia. Metamorfoza kijanek następuje po 12-60 dniach, zwykle po około czterech tygodniach. Gdy pojawiają się przednie kończyny, woda musi być płytka i potrzebny jest łatwy dostęp do wilgotnego lądu. Świeżo przeobrażone młode mają tylko 10-11 mm długości. Ani kijanki, ani młode nie mogą trafić do środowiska naturalnego.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone młode rosną szybko, na początku nieco ponad pół milimetra dziennie. Potrzebują bardzo małych owadów karmowych posypanych wapniem i D3 oraz wilgotnego terrarium bez głębokiej wody, w której mogłyby się utopić. Młode tracą truciznę, którą miały jako jaja i kijanki, ale nie mają jeszcze wykształconych gruczołów przyusznych, więc przez krótki czas są mniej toksyczne. Kanibalizm jest powszechny, dlatego młode trzeba sortować według wielkości.

Zdrowie i częste błędy

Rhinella marina jest odporna, ale występuje kilka typowych problemów:

- Otyłość przy zbyt obfitym karmieniu lub zbyt tłustym pokarmie, takim jak myszy i karma dla psów lub kotów.
- Choroba kości przy niedoborze wapnia i D3. Posypuj pokarm i rozważ UVB.
- Infekcje bakteryjne przy brudnym podłożu i wodzie. Utrzymuj terrarium w czystości.
- Uszkodzenia skóry od środków czyszczących, mydła i kremu. Płazy są bardzo wrażliwe na chemikalia.
- Niepożądany stan spoczynku z kokonem, gdy spada temperatura lub powietrze staje się zbyt suche.

Trucizna stanowi zagrożenie dla ludzi i innych zwierząt. Jeśli pies lub kot polizał lub ugryzł ropuchę, objawia się to silnym ślinieniem, bardzo czerwonymi dziąsłami, potrząsaniem głową, utratą koordynacji i drgawkami, a wtedy zwierzę musi natychmiast trafić do weterynarza. Jeśli trucizna dostanie się do oczu, należy natychmiast przepłukać je dużą ilością wody i skontaktować się z lekarzem. Zwróć się do weterynarza znającego się na płazach, jeśli ropucha chudnie, puchnie, ma rany lub przestaje jeść, nie będąc w stanie spoczynku.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/zaby/rhinella-marina